

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลขององค์กรกับผลประกอบการทางการเงินของบริษัทหมวดธุรกิจพลังงานที่อยู่ในดัชนี SET 50 นี้เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Research) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูล ความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลขององค์กรกับผลประกอบการทางการเงินของบริษัทหมวดธุรกิจพลังงานที่อยู่ในดัชนี SET 50 โดยมีขั้นตอนในการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 กลุ่มประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรในการศึกษานี้คือบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในหมวดธุรกิจพลังงานที่มีรายชื่อหลักทรัพย์ที่นำมาใช้ในการคำนวณดัชนี SET 50 Index ซึ่งเป็นกลุ่มที่นักลงทุนให้ความสนใจเนื่องจากหลักทรัพย์ในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีสภาพคล่องในการซื้อขายที่สม่ำเสมอรวมทั้งมีการแข่งขันทางธุรกิจที่มีความรุนแรงตลอดจนมีการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินการความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลในรูปแบบต่างๆ เพื่อแสดงถึงการดำเนินธุรกิจความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลขององค์กรหลักทรัพย์กลุ่มนี้จึงสะท้อนภาพรวมในตลาดหลักทรัพย์อย่างชัดเจน โดยกำหนดให้รายชื่อหลักทรัพย์ในหมวดธุรกิจพลังงานที่นำมาใช้ในการคำนวณดัชนี SET 50 Index อย่างต่อเนื่องในระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2557 เป็นข้อมูลในการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างข้างต้นพบว่าหลักทรัพย์ในหมวดธุรกิจพลังงานที่นำมาใช้ในการคำนวณดัชนี SET 50 Index อย่างต่อเนื่องในระหว่างปี พ.ศ. 2555 – 2557 มีจำนวน 10 หลักทรัพย์ ดังนั้นขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาในครั้งนี้มีทั้งสิ้น 30 ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 3.1 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษา

หมวดธุรกิจพลังงาน	2555	2556	2557	รวม
1. บริษัท บ้านปู จำกัด (มหาชน)	✓	✓	✓	3
2. บริษัทบางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)	✓	✓	✓	3
3. บริษัทผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน)	✓	✓	✓	3
4. บริษัท โกลว์ พลังงาน จำกัด (มหาชน)	✓	✓	✓	3
5. บริษัท ไออาร์พีซี จำกัด (มหาชน)	✓	✓	✓	3
6. บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)	✓	✓	✓	3
7. บริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน)	✓	✓	✓	3
8. บริษัทผลิตไฟฟ้าราชบุรีโฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)	✓	✓	✓	3
9. บริษัท ไทยออยล์ จำกัด (มหาชน)	✓	✓	✓	3
10. บริษัท ทีทีดับบลิว จำกัด (มหาชน)	✓	✓	✓	3
รวมจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	10	10	10	30

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการวัดระดับการเปิดเผยข้อมูล ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่งข้อมูลและใช้เครื่องมือในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลหลากหลายรูปแบบเพื่อให้ได้ผลวิจัยที่น่าเชื่อถือและถูกต้องภายในเวลาที่จำกัด ขั้นตอนในการพัฒนางานวิจัยมีดังนี้

1. จัดทำกระดาษทำการ

ผู้วิจัยได้ทำการพัฒนากระดาษทำการ โดยการพัฒนาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยจะใช้กระดาษทำการในการศึกษาการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลของบริษัทจดทะเบียนๆที่อยู่ในหมวดธุรกิจพลังงาน โดยกระดาษทำการมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 3.2 กระจายทำการสำหรับการวิจัย

รายการการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล	ปริมาณการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล		
	ปริมาณการเปิดเผย (จำนวนคำ)	ปริมาณการเปิดเผย (ระดับเปอร์เซ็นต์ไฟล์)	ระดับคะแนน การเปิดเผยข้อมูล

ในการศึกษานี้ได้ทำการสร้างกระจายทำการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลระดับของการเปิดเผยข้อมูลของแต่ละรายการในการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลและเก็บรวบรวมข้อมูลผลประกอบการทางการเงิน โดยข้อมูลในกระจายทำการจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล และ ส่วนที่ 2 ผลประกอบการทางการเงิน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อรวบรวมข้อมูลความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งประเภทเนื้อหาความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านแรงงานและพนักงาน ด้านชุมชนสังคม ด้านสุขภาพและความปลอดภัย โดยพิจารณารายการที่มีเนื้อหาละเอียด ที่สอดคล้องกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน เพื่อให้ได้รายการที่ครอบคลุมรายละเอียดทั้งหมด กระชับ และชัดเจน รวมทั้งระบุคำอธิบายคำสั้นๆ ของแต่ละรายการเพื่อให้สามารถเข้าใจได้ง่ายขึ้น เช่น ด้านแรงงานและพนักงาน คือ การฝึกอบรม การพัฒนาบุคลากร โดยข้อมูลกระจายทำการแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล

การเก็บรวบรวมข้อมูลความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลขององค์กรโดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. สร้างกระจายทำการโดยใช้ข้อมูลความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดคำสำคัญ (key word) สำหรับใช้ในการค้นหาข้อมูลแต่ละรายการ เช่น ด้านแรงงานและพนักงาน คำสำคัญ คือ การฝึกอบรม การพัฒนาบุคลากร

ส่วนที่ 2 ผลประกอบการทางการเงิน

สำหรับผลประกอบการทางการเงินมีจำนวน 4 รายการ ประกอบด้วย

1. อัตรากำไรขั้นต้น
2. อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม
3. อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น
4. อัตรากำไรสุทธิ

การวัดปริมาณของการเปิดเผยข้อมูลนั้นมีหลากหลายวิธี เช่น การนับจำนวนหน้า การนับจำนวนประโยค การนับจำนวนบรรทัด และการนับจำนวนคำ สำหรับการศึกษานี้จะวิเคราะห์ดัชนีปริมาณโดยใช้การนับจำนวนคำการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลขององค์กร เนื่องจากเป็นข้อมูลเชิงปริมาณที่มีความชัดเจนมากที่สุด (Lajili&Zeghal, 2005 อ้างถึงใน ชลันดา นุราฤทธิ, 2556)

ในการศึกษาครั้งนี้จึงกำหนดให้จำนวนคำเป็นตัวแทนของปริมาณที่เปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลของแต่ละองค์กร กล่าวคือ หลังจากการนับจำนวนคำจากรายงานประจำปี แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และรายงานแห่งความยั่งยืนแล้ว นำจำนวนคำทั้งหมดที่เปิดเผยไปวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS of windows เพื่อกำหนดระดับการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งแบ่งระดับในการเปิดเผยข้อมูลเป็น 5 ระดับ (โชติญาห์หิตะพงศ์, 2549 อ้างถึงในชลันดา นุราฤทธิ, 2556) โดยกำหนดให้เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 20 40 60 80 และ 100 เป็นตัวกำหนดในการพิจารณาระดับคะแนนปริมาณในการเปิดเผยข้อมูล 1 2 3 4 และ 5 ตามลำดับ

ตารางที่ 3.3 หลักเกณฑ์การให้คะแนนระดับการเปิดเผยข้อมูลข้อมูลความรับผิดชอบต่อด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล

ปริมาณการเปิดเผยข้อมูล(ระดับเปอร์เซ็นต์ไทล์)		คะแนน
มากที่สุด	(80.01 – 100.00)	5
มาก	(60.01 – 80.00)	4
ปานกลาง	(40.01 – 60.00)	3
น้อย	(20.01 – 40.00)	2
น้อยที่สุด	(00.00 – 20.00)	1

ตารางที่ 3.4 การแปลความหมายของคะแนนระดับการเปิดเผยข้อมูลข้อมูลความรับผิดชอบด้าน
สิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาล

คะแนน	การแปลความหมาย
5	การเปิดเผยข้อมูลข้อมูลความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุด
4	การเปิดเผยข้อมูลข้อมูลความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลอยู่ในระดับมาก
3	การเปิดเผยข้อมูลข้อมูลความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง
2	การเปิดเผยข้อมูลข้อมูลความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลอยู่ในระดับน้อย
1	การเปิดเผยข้อมูลข้อมูลความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับของการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลขององค์กรกับผลประกอบการทางการเงิน

ในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับของการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลขององค์กรกับผลประกอบการทางการเงินของบริษัทหมวดธุรกิจพลังงานที่อยู่ในดัชนี SET 50 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS for windows โดยเครื่องมือที่ใช้ทางสถิติครั้งนี้ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) ในการวัดความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลกับผลประกอบการทางการเงิน

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูลต่างๆ จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.3.1 ตัวแปรอิสระระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลขององค์กร ผู้ศึกษารวบรวมข้อมูล และตรวจสอบระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลของแต่ละองค์กร โดยใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเป็นกระดาษทำการเพื่อตรวจสอบรายการที่เปิดเผยในรายงานประจำปี แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) และ รายงานแห่งความยั่งยืน พ.ศ. 2555– 2557 โดยรวบรวมมาจากฐานข้อมูลออนไลน์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (www.sec.or.th) รวมทั้งเว็บไซต์ของกลุ่มตัวอย่าง

3.3.2 ตัวแปรตาม: ผลประกอบการทางการเงิน ได้แก่อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin), อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return On Asset or ROA), อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (Return On Equity or ROE), อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) ผู้ศึกษารวบรวมมาจากฐานข้อมูลออนไลน์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (www.sec.or.th) รวมทั้งเว็บไซต์ของกลุ่มตัวอย่าง

3.4 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยข้อมูลความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลกับผลประกอบการทางการเงินของบริษัทกลุ่มหมวดธุรกิจพลังงานที่อยู่ในดัชนี SET 50 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรม SPSS for windows โดยเครื่องมือที่ใช้ทางสถิติครั้งนี้ คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) ในการวัดความสัมพันธ์ระหว่างระดับการเปิดเผยความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และบรรษัทภิบาลกับผลประกอบการทางการเงิน